

Torah from Around the World

Iedereen zou zichzelf moeten zien als half goed en half slecht. Ook de wereld zou hij moeten zien als half goed en half slecht. Bij één enkele goede daad slaat de balans dan reeds door naar de goede kant, voor zichzelf én voor de hele wereld.

Maimonides

Sjabbat 18 december/ 14 Tewel 5782, Wajechie, Beresjiet/Genesis 47:28 - 50:26

Tanach blz. 101 - 108

Haftara: I Divrei Hajamim / I Kronieken 28:1 - 10, 29:10 - 20

Tanach blz. 1753 - 1754

Vertaler: Eddy Robles

Commentaar: **Rabbin Stephen Pearce** is emeritus rabbijn van Congregation Emanu-El in San Francisco.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/torah-commentary/how-living-serve-dead>

Hoe de levenden de doden dienen

Wajechie (וַיַּעֲחֵי) besluit de verhalen van Beresjiet/Genesis met een voorbeschouwing van slavernij en verlossing - centrale thema's in het boek Sjemot/Exodus. Terwijl het Beresjietverhaal ten einde loopt, reisden Joseef en zijn gevolg van Egypte naar Kanaän om te voldoen aan Jaäkovs bevel dat Joseef zijn vader zou begraven in het graf van Machpéla, de grafgrot die Awraham voor zijn gezin van de Hettieten had gekocht (Beresjiet 23:1-20). Na het vervullen van deze belofte keerden de nakomelingen van Jaäkov terug naar hun geadopteerde land Egypte, hun comfortabele huizen en hun comfortabele leven.

Later deed Joseef hetzelfde verzoek aan zijn kinderen:

“Ik ben stervende, maar God zal zeker voor je zorgen en je uit dit land naar het land brengen dat [God] beloofd heeft aan Awraham, Jitschak en Jaäkov.” Joseef bezwoer Jisraeels kinderen, zeggende: “God zal zeker voor u zorgen; haal mijn botten hier vandaan!” Joseef overleed, 110 jaar oud. Ze balsemden hem en hij werd in een kist in Egypte gelegd (Beresjiet 50:24-26).

We kijken 430 jaar vooruit, naar de voorbereiding van de Jisraëlieten voor het vertrek uit Egypte:

En Mosjé nam de beenderen van Joseef mee, die een eed had afgedwongen van de kinderen van Jisraeel, zeggende: “God zal zich jullie lot aantrekken: dan moeten jullie mijn lichaam van hier met je meenemen” (Sjemot 13: 19).

Eeuwen later ontdekten de rabbijnen een gebrek aan drama en ceremonie in dit schaarse Bijbelse verslag. Ze creëerden een uitgebreide midrasj die speculeerde over wat er moet zijn gebeurd toen Mosjé en de Jisraëlieten koortsachtig hun vertrek uit Egypte planden. Op het moment dat de Jisraëlieten hun bezittingen in zakken propten, stelden ze zich voor dat Mosjé probeerde de belofte aan Joseef na te komen door verwoed op zoek te gaan naar Joseefs stoffelijke resten. Na een haastige zoektocht ontdekte Mosjé dat de Egyptenaren de stoffelijke resten van Joseef in de rivier de Nijl hadden verborgen. Niet alleen zodat het lichaam van deze gerespecteerde leider zijn wateren zou heiligen, maar ook, belangrijker nog, om te voorkomen dat de Jisraëlieten Egypte zouden verlaten vanwege de belofte aan Joseef. Toen Mosjé hoorde dat Joseef in de Nijl was begraven, snelde hij naar de oever en riep: "Joseef, Joseef, de tijd is gekomen waarin God gezworen heeft Jisraeel te verlossen en voor de vervulling van de eed die Jisraeel je liet zweren. Jisraeel wacht op je." Met die woorden dobberde Joseefs kist naar de oppervlakte. Mosjé haalde de kist op en nam hem mee op al zijn omzwervingen door de woestijn, totdat hij kon worden afgeleverd en worden begraven in het Beloofde Land (Dewariem/Deuteronomium Rabba 11:7; Babylonische Talmoed, Sotah 13a-b).

Dus, terwijl de Jisraëlieten door de woestijn dwaalden, droegen ze twee kisten. De ene kist bevatte de Tafelen der Wet en de andere bevatte de beenderen van Joseef. Een rijke

metafoor voor het staan op het kruispunt van de tijd - het verleden eren op het moment dat iedereen naar de toekomst kijkt.

Dit verslag doet denken aan de vaak gehoorde opmerking over het dragen van 'overbagage', een uitdrukking die meestal verwijst naar de lasten - maar die ook kan verwijzen naar de voordelen - van ervaringen uit het verleden die mensen met zich meedragen. Individuen dragen het gewicht van hun rampen, ongelukken, beproevingen en ontberingen, evenals herinneringen aan vreugdevolle tijden - waar ze ook gaan. Mosjé's zoektocht naar de beenderen van Joseef had een positieve ondertoon. Door de beenderen van Joseef met zich mee te dragen, hoopte Mosjé dichterbij zijn machtige voorvader te komen en door hem geïnspireerd te worden.

De meeste mensen hoeven niet te zoeken naar de botten van hun voorouders omdat ze altijd aanwezig zijn. Ze zijn versmolten met hun eigen botten en kunnen er dus nooit aan ontsnappen. Voor sommigen zorgt het gewicht van de botten van voorouders voor een innerlijke spanning, omdat de botten vaak een ongewenste last zijn waaraan geen ontsnappen mogelijk is. Voor anderen kunnen ze verwelkomd worden als een bron van troost en kracht. De midrasj bij dit verhaal eindigt met een opmerking over de twee kisten die de Jisraëlieten tijdens hun omzwervingen door de woestijn droegen: *Kiejeem zè ma sje-katoev ba-zè*, 'deze (Joseef) vervulde alles wat in die (de Ark) geschreven was.' Dus de niet bij naam genoemde auteurs van dit verslag beschouwden het dragen van voorouderlijke overblijfselen in een gunstig daglicht.

In het oude Jisraeel worden kinderen, net als nu, bij naam geïdentificeerd als zonen of dochters van hun ouders. Tot op de dag van vandaag bevat de Hebreeuwse naam van een Joods kind nog steeds *ben* of *bat*, 'zoon of dochter van' die-en-die, waardoor het kind wordt gekoppeld aan een dierbare keten van familieleden. Het dragen van die namen is als het dragen van de beenderen van Joseef: ze empoweren en versterken, maar ze kunnen ook overweldigen. Het vernoemen van kinderen naar voorouders, hecht de botten, harten en zielen van geliefde voorouders aan hun nakomelingen. Bij baby-naamgevingsceremonieën is het gebruikelijk dat ouders een brief aan hun kind schrijven waarin wordt uitgelegd naar wie hij of zij vernoemd is, in de hoop dat een kind tijdens het leven de beste eigenschappen van zijn of haar verleden zal omarmen. Op die manier dienen de doden de levenden.